

Pri nakupu različnega oblačilnega blaga se blagovolite obrniti na torčko

A. & E. Skaberné

Ljubljana, Mestni trg 10

obstoji od leta 1883.

Vzorci poštne prosto!

Izredno nizke cene!

ništva! Od vsega tega smo danes tako oddaljeni, kakor le kdaj poprej. In če bi tudi vse to imeli, zdi se, ne bi bilo še rešeno vprašanje našega položaja. Že zgodovina kaže: če razvijemo čas od rimljan-skega imperija čez slovensko - hrvaške grofovine Karla Velikega, mimo dvestoletnih »slovenskih knezov«, celjskih grofov, ki so posedovali veliko hrvaške zemlje in bili v sorodu z bosenskim in srbskim vladarji, dalje preko Gubca, in Gregor-riča, Kacijanarja in Jurišića, ki so bili združeni v slavi in propasti, do Napoleo-nove Ilirije in do sedanjih gospodarskih odnošajev, ko je ves avstrijski jug ena sama gospodarska celota, ki gravitira v Trst in Reko, spoznamo konsekvenco, da pride v dveh, treh generacijah čas, ko bodo padle tesne in protinaravne meje, s katerimi smo danes oslabljeni in vladani. Politična ideja, ki živi in tli skozi stoletja, ki ji je vrelc in imperativ naravni, gospo-darski in kulturni položaj, bo našla svoje ideatorje in svojo konkretno obliko pre-ko vseh dnevnih borb in preko vseh sil, ki jo danes še vežejo.

Znano je, da so leta 1712. sprejeli Hr-vatje pragmatično sankcijo, v kateri pri-znavajo avstrijske vladarje za svoje kra-lje kot istočasne vladarje slovenskih kro-novin. Dasi nas danes Hrvatje (največ za-radi številnega razmerja) radi podcenju-jejo, je vendar resnica, da politično raste-mo, ker smo le v kulturni državi in radi tega na slovenskem jugu umstveno pr-vi; že Hrvatje, ki jim je vodilo plemstvo politiko do zadnjih dni, zaostajajo glede izobrazbe ljudske mase daleč za nami, da niti ne govorim o Srbih, ki imajo celo po novejših statistikah v kraljevini never-jetno visoko število analfabetov. O kaki asimilaciji nas samih že iz tega razloga ne more biti govora; tudi v avtonomni celoti bomo ohranili svojo narodno individuali-teto, pa če bo celota pretežno srbohrva-ška. Ne le to, tudi z lastno razvitim je-zikom bomo deležni skupne kulture, skup-nih umstvenih proizvodov in bomo dose-gli skupno kulturno enoto!

Za tak cilj je neobhodno potreben po-litični optimizem. Še ni dolgo temu, ko smo videli, da je vzplapolalo, ko smo čuli, da se je polastilo gibanje vsega jugoslo-vanstva. Nepričakovan preobrat je raz-rušil ves lepi sen; ekstazi, rojeni iz tre-nutka, je sledila reakcija, ki je vrgla skoro vse nazaj, izvzemši one redke, ki so ve-deli že kdaj prej, kaj hočejo in katerim so zunanji dogodki dovedli samo novih gi-balnih sil in nič več. Saj še ni črnilo suho, ko je pisala naša revija, naj se ne vdajamo iluzijam ter naj se odpovemo zmotam, ki so nam trenutno skalile in zamračile vid. Ne Madjari, ne Nemci, ne Poljaki, ne Čehi da ne bi mogli privoliti bodisi v trializmu, bodisi samo v omejeno narodno avtono-mijo Jugoslovnanov podunavske monar-hije! Res je, ne vekovi, ne nebo nam ne bodo dali prostosti, če prekrizamo v fata-lizmu roke, v globokem spoštovanju tujih, bližnjih in daljnih interesov! Kaj nam more koristiti klic po pravici hlapca Jerneja, ki je dal svojo kri in svoj mozeg, da je zgra-dil ponosen dom, a moral iskati izžit in izpit svojega na široki cesti, ko istočasno zahtevamo siromašnega dnevnega plačila na roko, ko istočasno ponujamo svoje mo-či v novo nizko službo, v novo, še trše iz-koriščanje! Kaj hočemo s klicem o pravi-ci, ko se sami prodajamo! Čim večje ponujanje, tem nižje cene! To ni pot k pro-stosti! Ali nima Bosna s Hercegovino že danes sabora, za katerega kompetence ju lahko zavida češka kraljevina? Bosan-ski sabor eksistira vzlic deželni avtonomiji Češke! Sami, predvsem vodstva naših strankarsko sebičnih političnih individu-alitet, smo krivi, da smo in bomo ostali raztrgani v kronovine in kronovince, v zbor in zborčke, da nas režejo smešne, absurde meje in mejice. Naravni zakon naravnost zahteva, da se razvijajo politič-ne individualite v smeri avtonomnih oblik, skupin že zgolj s kulturnega stali-šča; zraven diferenciacije stoji torej tudi socializacija, (ne mislim na ožji smisel so-cializacije produkcijskih virov in sred-stev), zato je naloga države in njenih vlad, da postanejo končno takim rezultatom pravične, ker so civilizatorni, pa če so prej reakcionarno in kratkovidno ovirale slična stremjenja. Državna organizacija uprave pač tudi napreduje; poenostavlje-nje politične organizacije je torej celo v

interesu države. Toliko bolj v dobi, ki je rodila idejo ene same zveze evropskih dr-žav! In kdo ve, če ne bi bil enoten av-strijski slovenski jug najtežja protitež fakcijskim silam madjarskega imperia-lizma? Neštetokrat se je v teku vekov že naslonil Habsburg na naš jug, in ni izklju-čeno, da bi se ne hoteli akti zgodovine ponoviti. Kakšna ideja, katere interes bi nas mogel voditi takrat, če vemo, da se psihologija ljudstev ne da uravnati s sve-tlo obljubo?

Vendar pa ne smemo pozabiti, da ni kulturna enota edini cilj, h kateremu gre naša pot. Ta cilj bo dovedlo intenzivno delo potom knjige in časnika šele tekot dolgotrajnih dob do uresničenja vzlic po-gostemu in morda tudi nekoliko utemelje-nemu očitaniu, da so slovenska plemena politično manj zmožna. Toda naj je pro-blem narodnostne avtonomije ali morda tudi lastne države še tako blesteč, konč-no je zgolj gospodarsko sredstvo. Jedro vsega političnega dejanja in nehanja, je pa edino le kruh, kakor se to enostavno sliši, edino le kritje življenjskih potreb. A te so nujne pred narodnostno samoupravo in bodo tudi za njo pri vseh onih, ki ne tvo-rijo »gorenjih desetih tisočev.« Kakor da-nes, tako se bodo čez stoletje dvigale naj-nižje, telesno najjačje in duševno najbolj zdrave plasti navzgor k solncu kulture in njenih pridobitev, zahtevajoč telesnega in duševnega deleža na vsem onem, kar so povečini ustvarile same, s svojim znojem in svojo krvjo.

Ta proces pa, ta antiteza izkoriščanju večine po manjšini, nasprotstvo, ki se za iz-davnine v globoko prihodnost, ki se je pa poostriilo s postankom, z rojstvom novega gospodarskega sistema, kapitalizma, v za-četku novega veka, zavemo danes lahko socializem. Kdor pozna, kdor čuti njegove vzvode, razume, kako nebitvena mu je toliko razupita mednarodnost.

(Dalje.)

Tolminkemu učiteljstvu!

V 9. številki »Učit. Tov.« nam je nekdo povedal nekaj popolnoma resničnih. Ne hudujem se na pisca onega članka, zakaj članek je bil na mestu, pisan o pravem času in gotovo z najboljšim namenom. Povsod se dramijo in gibljejo tovariši, le mi držimo roke križem. Ali nas ne bodo ganili zgledi Kraševcev in Tržčanov!? Tudi naše društvo je treba zbuditi iz mrt-vila; treba je reorganizirati in revidirati njegovo delo; treba vzgojiti naraščaj!

Zgodovina našega društva zadnjih let je v resnici klavna. Katera imena naj zapišemo med njegove požrtvovalne vodi-telje? Zakaj je bil društveni odbor sedaj v Cerkmem, potem pri Sv. Luciji, nato v Kobaridu in slednjič na skrajni periferiji — v Bovecu? Kdor ni bil v zadnjih letih na občnih zborih, si pač ne bo mogel prav odgovoriti na stavljen vprašanje. Ali naj iščemo vzroka temu v premajhni stanovski zavednosti ali v nevednosti, koliknega po-mena je za vsak stan dobra organizacija ali v premajhni zavesti skupnosti ali celo v komodnosti ali kje?! Dobro je le, da se ni med našim spanjem priklatil sovra-žnik in zasejal ljulike med naše vrste.

Sedaj je zopet prišel sedež društva iz periferije okraja v središče, in nov odbor ima menda dobro voljo zbuditi društvo k delu, ker sklicuje na 25. dan t. m. izreden občni zbor. S tem zborovanjem naj se začne novo življenje v našem društvu! To novo življenje, življenje dela, pa mora prinesiti v društvo zlasti mladina! Stari in mladi pa moramo poskrbeti, da bo tudi pri nas beseda organizacija meso postala. Pogrešati ne smemo v naših vrstah tudi tovariše kot delavnih in za-vednih članic. Kdor plača samo člana-rino, še ni naredil svoje dolžnosti. Na no-ga, še je čas! Vzdravimo se! Poka-žimo, da nočemo zaostajati za tovariši dru-god, temveč hočemo, vsaj vzporedno z njimi korakati! Tudi pri nas naj se oglasi mladina takoj na prihodnjem zborovanju, pove svoje želje, obenem pa tudi takoj pokaže resno voljo, da hoče delati. Po-menimo se na prihodnjem zborovanju, zakaj naše društvo ne deluje, kakor bi moralo! Dogovorimo se, kako bomo od-stranili vzroke! Naredimo načrt za na-daljno delo!

Tovariši in tovarišice, udeležimo se zborovanja v obilnem številu! Ako še ni kdo član, naj pride in pristopi!

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Zveza slovenskih učiteljev in učite-ljic na Štajerskem zboruje o Veliki noči v Mariboru v Narodnem domu. Na Vel-i-konočni pondeljek ob pol 10. uri pred-poldne je odborova seja, popoldne isti dan ob 3. uri je delegacijsko zborovanje, dru-gi dan, torek, 14. aprila, predpoldne ob pol 10. uri pa občni zbor, pri katerem predava g. ravnatelj Schreiner in tovariš Požegar. Delegacijskega zborovanja se udeležijo le delegati, a na glavnem zbo-rovanju pa je naj zastopana vsaka šola. Čas je primeren, torej ne iščite praznih izgovorov, temveč vsi v Maribor! — Okr.-društva, ne pozabite naznaniti odborov. šte-v. članov, delegatov ter poslati predlo-gov do 1. aprila. Vodstvo.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, 2. aprila ob pol 3. uri na Go-milskem po dnevnem redu, ki je bil pri-občen v predzadnji številki »Tovariša«. Ob 1. uri pevska vaja!

Učiteljsko društvo za celjski okraj je zborovalo 6. sušca ob malodane pol-noštevilni udeležbi. Kot goste smo pozdra-vili tt. gno. Levstikovo, Lavričovo, tt. Brgleza in Wudlerja. Sicer vedno navzoči podpredsednik t. Petriček je bil tokrat zaradi bolezni zadržan. — Iz mnogovrst-nega dnevnega reda posnamem sledeče: Za obrambni sklad se je nabralo 200 K, polovica pripade društvu. — Delegatom za Zvezino zborovanje se izvolijo: t. gna. Lilekova, tt. Sivka in Voglar; namestni-kom t. gna. Schreinerjeva. — Dolga de-bata se je razvila o sanaciji Zavezinih listov in o poslovnem redu Zaveze. — Živahno pohvalo je žel t. predsednik za svoje predavanje o naši vzgojni nalogi, kar je razrešil v smislu, da bodi šola prva naloga vzgojno delovanje. Zavedajmo se, da nas k temu kliče naša stanovska in narodna dolžnost. — Regulacija bo morda zbudila komu željo, obelodaniti svoje želje in nasvete v listih. Naj opusti to! Svoje misli pa naj sporoči organizaciji. — Na-daljni razgovor se je razvil o šol. kroniki, o društveni knjižnici in o tajništvu kraje-nega šolskega sveta. Prihodnje zborovanje je prvo nedeljo v majniku.

Književnost in umetnost.

Odborova seja »Matiče Slovenske« dne 6. marca 1914. — Predsednik se je spominjal viteza Klodiča Sabladolskega, enega izmed redkih beneških Slovencev, ki so aktivno posegli v razvoj slovenskega naroda, ter poročal, da je bila Matica za-stopana na Njegoševem slavu v Zagrebu. Prof. Funtek Anton je pristopil kot usta-novnik. »Zemljevida« druga korektura je definitivno urejena. Šolska Matica je pre-vzela še preostalo zalogo Rossmässlerje-vih »Štirih letnih časov«. S krakovsko akademijo in s »Towarzystvom Slavian-skim« v Krakovu stopimo v zameno pub-likacij. — Pri poročilu iz Gospodarskega odseka se je razvila debata o povišanju članarine. — V zmislu pravil imajo na skupščini dne 15. marca volilno pravico le tisti, ki so plačali članarino za 1913 ali za 1914.

Jurčičeva sedemdesetletnica. Dne 3. t. m. je minulo 70 let, odkar se je v Muljavi poročil Josip Jurčič. Ni pisatelja med Slovenci, ki bi bil tako znan med narodom kot Josip Jurčič. Njegovi romani »Ju-rij Kozjak«, »Deseti brat«, »Rokovnjači« so znani pač vsakemu Slovincu. Njegovo delo za naobrazbo naroda je ogromno, njegove zasluge za razvoj slovenske knji-ževnosti in časnikarstva so velike. In ven-dar bi skoraj pozabili na jubilej moža, ki je od prve mladosti pa do zgodnje smrti posvetil vse svoje sile narodu. Letos ob-

hajamo obenem petdesetletnico, odkar je izdal Jurčič svojo prvo balado »Junakov grob« v »Slovenskem Glasniku«. Pridru-žujemo se minenju g. Harambaše v »Slov. Narodu«, da počastimo najlepše spomin Jurčiča, če izide za jubilej nadaljevanje Jurčičevih zbranih spisov in pa ilustro-vana izdaja »Jurija Kozjaka«. Narod sam pa počasti moža najlepše, če ne pozabi njegovih zlatih besedi v »Tugomeru« in drugih njegovih delih.

Stoletnica pesnika Ševčenka. Dne 9. t. m. je preteklo sto let, kar se je rodil rusinski pesnik Taras Ševčenko. Eno naj-bolj znanih njegovih del je »Kobzar«, ki je izšlo tudi v slovenskem jeziku.

Srednješolski vestnik.

† Roditeljski večer, ki ga je priredila goriška podružnica »Društva slov. prof.« dne 7. t. m. v Gorici, je uspel kot prvi po-izkus, spraviti dom in šolo v ožji stik, jako povoljno. Taki roditeljski večeri, ki imajo namen staršem in vzgojivcem da-jati navodila pri vzgoji otrok, se bodo še večkrat vršili v Gorici.

† Učiteljski v Avstriji, moških in žen-skil, je: 57 moških s 7855 gojenci in 20 ženskih s 3593 gojenkami; gojencev in go-jenk na učiteljskih je torej skupaj 11.448.

† Nemška gimnazija v Gorici ima se-daj svojega ravnatelja. Profesor Hemets-bergerja z Dunaja, ki je svoj čas služ-boval v Gorici, je imenovan za ravnatelja. Hemetsberger je zagrozen nemški libera-lec. Italijanska gimnazija ima sedaj tudi ravnatelja. Imenovan je profesor Caldini, sedaj ravnatelj na moškem italijanskem učiteljsku v Gradiški. Ta je pa italijanski klerikalec. Torej za nemško srednjo šolo liberalca, za laško klerikalca! Vsakemu nekaj!

Politiški pregled.

* Cesar na Ogrskem. Kakor poročajo listi, namerava cesar odpotovati takoj po velikonočnih praznikih z Dunaja v Buda-pešto, kjer osebo otvori delegacije. Od-hod bo bržkone 23. aprila. Cesar bo sta-noval deloma v dvoru v Budimpešti, de-loma na gradu Gödöllő. Vsega skupaj ostane cesar topot na Ogrskem štiri tedne.

* Srbsko bolgarska zveza. Petro-grajski bolgarski poslanik Ratko Dimitri-jev je izjavil, da je zopetna obnovitev srbsko-bolgarskega prijateljstva nujno po-trebna. Veseli ga, da je Pašić istega mne-nja, kakor mu je sam dejal v Petrogradu. Obe državi pa rabita varstva Rusije, ki ji morata tako Srbija kakor Bolgarija biti enako dragi. Srbija pa ima dolžnost, da prva Bolgariji ponudi roko.

* Volitev v Bolgariji. Po dosedanjih poročilih je dobila vlada pri volitvah od 245 mandatov 128 mandatov, 117 jih pa pripada opoziciji. Vladna večina je torej, kakor se vidi, neznatna.

* Dijaško gibanje. Slušatelji živino-zdravnih visoke šole na Dunaju so 12. t. m. sklenili zahtevati, da takoj sistirajo, oz. ustavijo tečaje za kovaške mojstre, uveljavljenje akademskih tal, rektorjev od-stop in da se zgradi novo poslopje te vi-soke šole. Slušatelji so sklenili, da prično stavkati. — Jugoslovanski vseučiliščniki so priredili 12. t. m. demonstracijski iz-prevod z vseučilišča pred parlament, kjer so odposlali deputacijo poslancem, da naj nastopijo proti laški fakulteti in za jugo-slovansko vseučilišče. — V Črnovicah so 11. t. m. demonstrirali ukrajinski visoko-šolci pred ruskim konzulatom zaradi pre-povedi Ševčenkovega slavlja v Rusiji.

Glavni dobitek

je pripravila svojim p. n. odjemalcem ta teden

tkalnica M. Jirsové, Novy Hradek n. M. (Češko).

Kdor naroči katerokoli doli navedeno vrsto blaga, ima pravico na dobitek, in sicer: prvi naročnik dobi brezplačno 1 tucat krasnih platnenih žepnih robcev. Vsakteremu nadaljnjemu petemu naročilu pridenem brezplačno lepega listra za krilo. Vsaki stoti naročnik prejme krasno volneno blago za obleko.

Nikjer drugje ni dobiti tega!

Kos 23 m 1 ^a kanafasa, 80 cm šir., rdeče ali modro črtanega	K 11—
Kos 16 m 1 ^a kanafasa, 116—118 cm šir., rdeče ali modro	K 12-50
Kos 18 m 1 ^a cefira za 6 srajc	K 10—
Kos 23 m fine tkanine Ela, 8 cm šir.	K 11-50
Kos 20 m močnega platna za srajce, 82 cm šir.	K 12-80
Kos 11 1/2 m Makove tkanine, 82 cm šir., prekrasna tkanina	K 10-25
Kos 12 m platna za rjuhe, 140 cm šir.	K 12—
Kos 6 1/2 m platna za rjuhe, 150 cm šir., najlepšega	K 9-75
Kos 30 m vstankov cefirja, platna, modrotisk. blaga, flan., po 2—10 dolg	K 15—

Vse stalnobarvasto, izvrstne kakovosti. Pošilja se po poštnem povzetju, a pri naročilu dveh zavojev poštne prosto. Oni, ki prejmejo dobitek, bodo takoj objavljeni.